



AGION



Budget



Subsidieringsprocedures



Subsidies 2012 in cijfers



Capaciteit

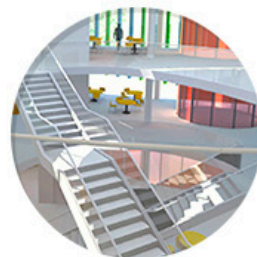
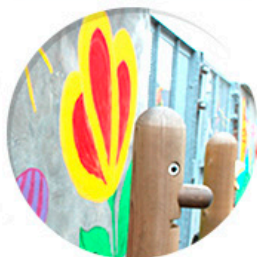
DBFM

Samenwerking

Advies en ondersteuning

Hogescholen

Interne werking





*Vrije Basisschool De Waaier,  
Bertem © AGION*

## AGION

### a. Woord vooraf

- b. Situering AGION
- c. De opdracht
- d. De missie
- e. De organisatiestructuur

### a. Woord vooraf

Dit jaaroverzicht blikt terug op 2012 en enkele lopende projecten en realisaties. Het agentschap werkte geëngageerd mee aan het in stand houden en verder uitbouwen van het schoolgebouwenpark in Vlaanderen.

Binnen het reguliere circuit voor de scholenbouw keurde AGION 1864 subsidiedossiers goed met een budget aan machtigingen van 198,7 miljoen euro. Bij het leeuwenaandeel van de subsidiedossiers betreft het bouwprogramma verbouwingen voor het in stand houden van het bestaande schoolpatrimonium. In 2012 voorzag de minister van Onderwijs 28 miljoen euro extra om een antwoord te bieden op de capaciteitsproblemen in een aantal steden.

Naast de klassieke subsidiëring investeert de overheid via alternatieve financiering in een 200-tal nieuwe of grondig gerenoveerde schoolgebouwen, verspreid over alle onderwijsnetten en dit voor een investeringsvolume van circa 1,5 miljard euro. Voor deze DBFM – inhaalbeweging lag de focus in 2012 op het ontwerpen van de nieuwe schoolgebouwen. Een van de taken die AGION hierin verricht is het geven van advies en goedkeuring in de diverse fasen van de realisatie van de individuele projecten. AGION verleende in de ontwerpfasen advies voor een 200-tal voorstudies en voorontwerpen. In het najaar van 2012 werd de aanbesteding van de eerste “School van Morgen” afgerond, het DBFM – project van het Gemeentelijk Technisch Instituut te Londerzeel. Dit nieuwbouwproject betreft een energiezuinige passiefbouw van meer dan 4.000 m<sup>2</sup> aan leslokalen, werkplaatsklassen, een refter, een grote sportzaal, ...

De Vlaamse regering zette in 2008 het licht op groen voor de realisatie van een aantal pilootprojecten passiefscholen. Deze pilootprojecten kenden in 2012 een ware doorbraak. De vrije basisschool De Boomhut in Lozen en de basisschool KA Etterbeek werden voltooid, 6 projecten gingen in uitvoering en 4 anderen werden aanbesteed. AGION ontwikkelde een algemene infobrochure ‘Pilootproject Passiefscholen’ om de scholen in hun voorbeeldfunctie te ondersteunen.

De brede school begint zijn ingang te kennen in het onderwijslandschap. AGION voerde een onderzoek naar de ‘ruimtelijke vertaling’ van de brede school. Het agentschap lichtte de bevindingen uit dit onderzoek toe in afzonderlijke infosessies en workshops aan verschillende doelgroepen,

Daarnaast zette het agentschap de samenwerking met partners binnen en buiten de Vlaamse overheid verder.

Rond het thema ‘Integrale toegankelijkheid van schoolgebouwen’ sloegen AGION en Enter vzw, Vlaams expertisecentrum Toegankelijkheid, de handen in elkaar om samen te werken. Om de aantrekkingskracht en de kwaliteit van het Nederlandstalig onderwijs in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te behouden én te versterken sloot het agentschap een nieuw samenwerkingsprotocol af met de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

De budgettaire context en de capaciteitsproblemen stelden het optimisme van de realisaties en vruchtbare samenwerkingen in 2012 soms op de proef. Toch behoudt AGION het engagement en de inzet om de volgende jaren samen met de betrokken partners de uitdagingen aan te gaan en een kwaliteitsvol, duurzaam en functioneel schoolgebouwenpark in Vlaanderen te realiseren.

Jean Eliaerts  
Administrateur – generaal



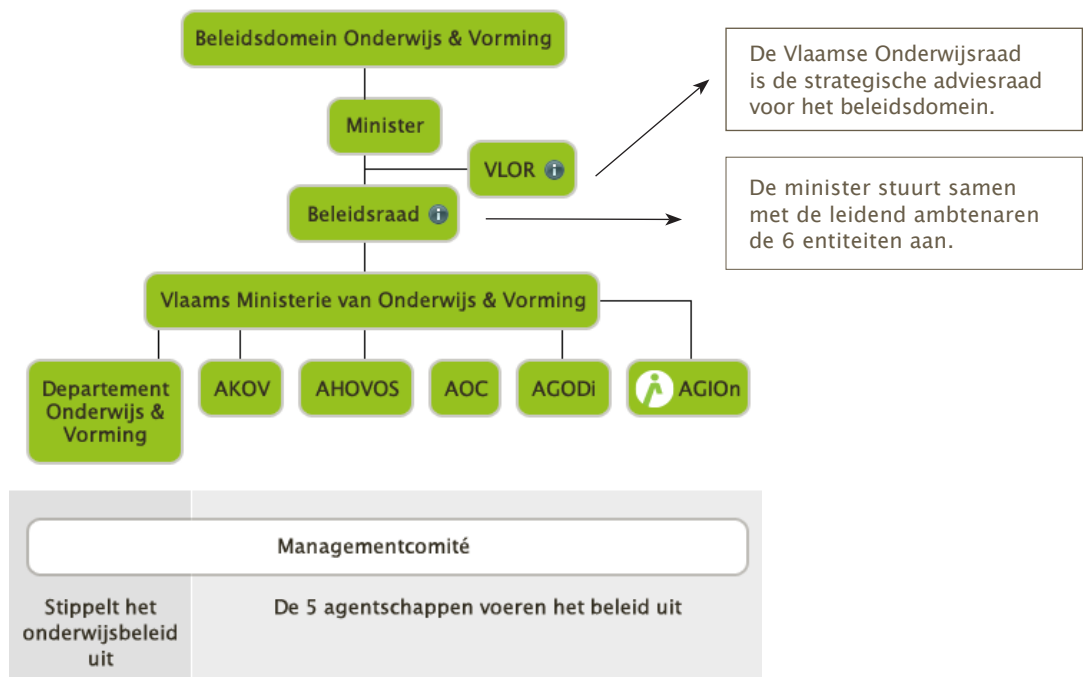
Vrije Basisschool De Waaier,  
 Bertem © AGION

## AGION

- a. Woord vooraf
- b. Situering AGION**
- c. De opdracht
- d. De missie
- e. De organisatiestructuur

### b. Situering AGION

AGION, voluit Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs, is één van de 6 autonome organisaties die samen de Vlaamse onderwijsadministratie vormen. De heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, is de voogdijminister.



Tijdens 2012 was AGION als intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid belast met en kon het zelf beslissen over:

- taken van beleidsuitvoering
- operationele autonomie
- zijn organisatiecultuur
- het personeelsbeleid
- de wijze van uitvoering van de beleidsdoelstellingen
- de aanwending van de middelen voor de interne werking



*Vrije Basisschool De Waaier,  
Bertem © AGION*

## **AGION**

- a. Woord vooraf
- b. Situering AGION
- c. De opdracht**
- d. De missie
- e. De organisatiestructuur

### **c. De opdracht**

#### **AGION subsidieert**

- de aankoop
- de nieuwbouw
- de verbouwing
- de eerste uitrusting

van schoolgebouwen voor het niet-hoger onderwijs en de hogescholen.

#### **AGION speelt een coördinerende rol in:**

- de financiering van bouwprojecten door middel van publiek-private samenwerking (DBFM)

#### **AGION doet aan**

- kennisopbouw rond schoolinfrastructuur
- sensibilisering, advisering en ondersteuning van schoolbesturen op het vlak van onderwijsinfrastructuur

De realisatie van schoolinfrastructuur is niet het verhaal van AGION alleen. Het agentschap zet met verschillende partners netwerken op, sluit samenwerkingsverbanden af of zet engagementen van vroeger verder.



*Vrije Basisschool De Waaier,  
Bertram © AGION*

## **AGION**

- a. Woord vooraf
- b. Situering AGION
- c. De opdracht
- d. De missie**
- e. De organisatiestructuur

### **d. De missie**

In samenspraak met de gebruikers staat AGION in voor het realiseren en ontwikkelen van een functionele en duurzame onderwijsinfrastructuur.

#### **In samenspraak met de gebruikers...**

Voor en tijdens de ontwikkeling en de realisatie van schoolgebouwen heeft AGION aandacht voor begeleiding en onderling overleg, met respect voor de autonomie van de scholen.

#### **Realiseren en ontwikkelen van...**

AGION ontwikkelt en verspreidt krachtlijnen over de bouw van onderwijsinfrastructuur. Het agentschap verzekert netoverschrijdende samenwerking en coördinatie en een efficiënt beheer van de beschikbaar gestelde subsidies en waarborgen. AGION reikt ook studies en ondersteunende adviezen aan.

#### **Functionele en duurzame onderwijsinfrastructuur:**

- ondersteunt het pedagogische project van de school
- biedt een stimulerende leeromgeving
- is flexibel en multifunctioneel te gebruiken
- moet veilig, comfortabel, onderhoudsvriendelijk en goed toegankelijk zijn
- heeft aandacht voor het duurzame aspect van de onderwijsinfrastructuur
- moet blijvend in een open relatie kunnen staan met de haar omringende samenleving
- heeft een blijvende architecturale waarde van het gebouw
- hecht belang aan het gebruik van milieuvriendelijke bouwmaterialen

Om deze missie mogelijk te maken, somt de beheersovereenkomst van AGION 2011 – 2015 de strategische doelstellingen op.

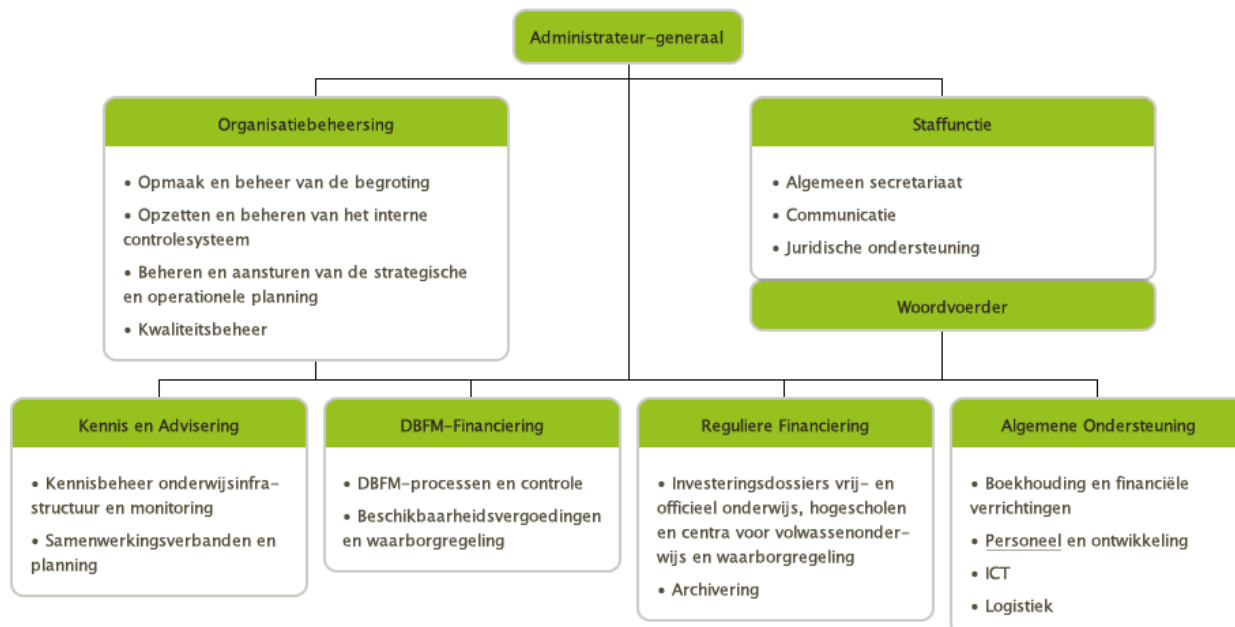


## AGION

- a. Woord vooraf
- b. Situering AGION
- c. De opdracht
- d. De missie
- e. De organisatiestructuur**

Vrije Basisschool De Waaier,  
Bertem © AGION

### e. De organisatiestructuur



*De Inspectie van Financiën en het Rekenhof oefenen toezicht uit op het agentschap.*

### Personeel

Op 31 december 2012 telde AGION 77 personeelsleden: 28 mannen (36,4%) en 49 vrouwen (63,6%); dit geeft een geslachtsratio (Het aantal mannelijke personeelsleden gedeeld door het aantal vrouwelijke personeelsleden) van 0,6. Opgedeeld naar statuut telden we 72 vastbenoemden en 5 contractuelen. De statuutratio (Het aantal statutaire personeelsleden gedeeld door het aantal contractuelen) is 14,4.

Op het gebied van kwalificaties onderscheidt men:

- In niveau A: 23 personeelsleden
- In niveau B: 21 personeelsleden
- In niveau C: 26 personeelsleden
- In niveau D: 7 personeelsleden



## AGION

- a. Woord vooraf
- b. Situering AGION
- c. De opdracht
- d. De missie
- e. De organisatiestructuur**

*Vrije Basisschool De Waaier,  
Bertem © AGION*

### Personeelsbestand naar geslacht en niveau

Niveau	Statutairen		Niet statutairen		Totaal	
	M	V	M	V	M	V
A	12	11	0	0	12	11
B	8	13	0	0	8	13
C	5	19	1	1	6	20
D	2	2	0	3	2	5
<b>Totaal</b>	<b>27</b>	<b>45</b>	<b>1</b>	<b>4</b>	<b>28</b>	<b>48</b>
<b>Alg. totaal</b>						<b>77</b>

### Personeelsbezetting per niveau, geslacht en leeftijdscategorie

Leeftijdscat.	A		B		C		D		Totaal	
	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V
<= 34j	3	6	2	5	3	5	0	0	8	16
35 - 44j	6	3	1	4	2	5	0	1	9	13
45 - 54j	0	1	4	2	0	7	2	0	6	10
>= 55j	3	1	1	2	1	3	0	4	5	10
<b>Totaal</b>	<b>12</b>	<b>11</b>	<b>8</b>	<b>13</b>	<b>6</b>	<b>20</b>	<b>2</b>	<b>5</b>	<b>28</b>	<b>48</b>
<b>Alg. totaal</b>										<b>77</b>

Wat de leeftijd betreft is 60% van het personeel jonger dan 45 jaar. AGION heeft bijgevolg een relatief jonge personeelsbezetting.



Stedelijke Basisschool Larum,  
Geel © AGION

## Budget

### a. Machtigingskredieten

b. Ordonnanceringskredieten

c. Waarborgverlening

### a. Machtigingskredieten

De Vlaamse begroting voorziet kredieten voor AGION waarmee het agentschap engagementen voor infrastructuurdossiers mag aangaan.

In 2012 was er 190 477 000 euro beschikbaar voor het niet-hoger onderwijs.  
Voor de Vlaamse hogescholen voorzag de begroting 24 299 000 euro.

	2008	2009	2010	2011	2012
<b>Niet-hoger onderwijs</b>	299 729 000	173 037 000	179 037 000	185 037 000	190 477 000
<b>Vlaamse hogescholen</b>	33 822 000	24 299 000	23 345 000	23 829 000	24 299 000





*Stedelijke Basisschool Larum,  
Geel © AGION*

## **Budget**

- a. Machtigingskredieten
- b. Ordonnanceringskredieten**
- c. Waarborgverlening

### **b. Ordonnanceringskredieten**

De scholen bezorgen de facturen van de uitgevoerde werken aan AGION om hun subsidies te verkrijgen. Om deze facturen te kunnen betalen, voorziet de begroting ordonnanceringskredieten voor AGION.

De totale ordonnanceringskredieten voor 2012 bedroegen 231 535 000 euro:

209 508 000 euro voor het niet-hoger onderwijs  
13 409 000 euro voor de gesubsidieerde hogescholen  
8 618 000 euro voor de autonome hogescholen

### **c. Waarborgverlening**

AGION subsidieert niet de totale kostprijs van het infrastructuurproject. Afhankelijk van het onderwijsniveau moet de school 30% of 40% zelf financieren. De inrichtende macht of het schoolbestuur kan hiervoor een lening aangaan. AGION verleent waarborg voor de terugbetaling van kapitaal, interesten en bijhorende kosten van deze leningen.

De leningen moeten afgesloten worden bij een financiële instelling erkend door de Vlaamse regering en met een looptijd van maximaal 25 jaar. In 2012 ondertekende AGION mee 179 kredietovereenkomsten voor een totaal gewaarborgd kapitaal van 34 miljoen euro.



Arteveldehogeschool, Campus Kantienberg  
Gent © Kim Baele

## Subsidiëringsprocedures

### a. Inleiding

### b. Aankoopprocedure

### c. Gewone procedure

d. Gewone procedure met afwijking van de chronologie van de wachtlijst

e. Verkorte procedure

f. Spoedprocedure

g. Promotiebouw

## a. Inleiding

De inrichtende machten of schoolbesturen van de onderwijsinstellingen, internaten en centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's) uit de gesubsidieerde vrije en officiële sector kunnen voor investeringen in hun onderwijspatrimonium een beroep doen op AGION. De toegekende subsidies bedragen 70% voor het basisonderwijs en 60% voor de andere onderwijsniveaus, CLB's en internaten. Om zijn opdracht te kunnen vervullen, ontvangt AGION jaarlijks machtigingen van de Vlaamse regering.



AGION schrijft elke subsidieaanvraag, ongeacht de procedure, in op een wachtlijst. Voor de goedkeuring van de aanvragen wordt de chronologie van de wachtlijst gevolgd. Afhankelijk van de gevolgde procedure doorloopt de aanvraag een wachttijd vooraleer de behandeling opstart.

## b. Aankoopprocedure

De aankoopprocedure subsidieert:

- de aankoop van een gebouw
- de bijkomende werken die met het aan te kopen gebouw verband houden.

Enkel als de aankoop een uitbreiding van het onderwijspatrimonium betekent, beschouwt AGION het dossier als prioritair en moet het dossier de gebruikelijke wachttijd niet doorlopen. Gaat het niet om een uitbreiding, dan zal de gebruikelijke wachttijd wel moeten doorlopen worden, tenzij de inrichtende macht of het schoolbestuur gemotiveerd kan aantonen dat het dossier prioritair is (bijvoorbeeld een opgezegde huurovereenkomst).

## c. Gewone procedure

Een gewone procedure is de standaard subsidiëringsprocedure voor:

- nieuwbouw
- verbouwingswerken aan gebouwen
- verbouwingswerken aan omgeving.

De eerste uitrusting, zoals vaste schrijfborden, vaste videoapparatuur, vaste uitrusting voor sportzalen, enz. verbonden aan deze werken komt ook voor subsidie in aanmerking. Na het doorlopen van de wachtlijst volgt de principiële goedkeuring.



Arteveldehogeschool, Campus Kantienberg  
Gent © Kim Baele

## Subsidiëringsprocedures

- a. Inleiding
- b. Aankoopprocedure
- c. Gewone procedure
- d. Gewone procedure met afwijking van de chronologie van de wachtlijst**
- e. Verkorte procedure**
- f. Spoedprocedure**
- g. Promotiebouw

### **d. Gewone procedure met afwijking van de chronologie van de wachtlijst**

In bepaalde gevallen moet het subsidiedossier de wachttijd niet doorlopen en wijkt het dus af van de chronologie. Het spreekt voor zich dat dit enkel kan in een aantal gevallen waarbij het aangewezen en/of noodzakelijk is dringend te handelen, zoals:

- brandveiligheid internaten
- werken na brand, waterschade, ...
- stabiliteitswerken
- werken aan hoogspanningscabine
- milieusanering
- sanitair
- dossiers in samenwerking met of gesubsidieerd door andere subsidiërende overheden
- aankopen met een dwingend karakter en de werken die ermee gepaard gaan

In geval een aanvraag gebruik kan maken van één van deze uitzonderingsgevallen tracht AGION de aanvraag zo spoedig mogelijk principieel goed te keuren.

### **e. Verkorte procedure**

Een verkorte procedure subsidieert alle werken (nieuwbouw, verbouwingswerken, omgevingswerken) met een minimale kostprijs van 5 500 euro en een maximale subsidiabele kostprijs van 125 000 euro en dit voor het gesubsidieerd vrij en het provinciaal onderwijs. Voor deze procedure bedraagt de gemiddelde wachttijd drie maanden.

### **f. Spoedprocedure**

Een spoedprocedure is een procedure bij hoogdringendheid waarbij de aanvraag enkel kan aanvaard worden wanneer het verstrekken van onderwijs in het gedrang komt of onmogelijk wordt en dit als gevolg van een door overmacht veroorzaakte gebeurtenis. Enkel bouwheren uit het gesubsidieerd vrij onderwijs en het provinciaal onderwijs kunnen van deze procedure gebruik maken.



*Arteveldehogeschool, Campus Kantienberg  
Gent © Kim Baele*

## Subsidiëringsprocedures

- a. Inleiding
- b. Aankoopprocedure
- c. Gewone procedure
- d. Gewone procedure met afwijking van de chronologie van de wachtlijst
- e. Verkorte procedure
- f. Spoedprocedure
- g. Promotiebouw**

### **g. Promotiebouw**

Een inrichtende macht of schoolbestuur kan ook een nieuwbouw of verbouwingswerken realiseren met een promotor die zal instaan voor de financiering en de realisatie van het project. Zij kopen dan op een later tijdstip het gebouw aan en kunnen dan een subsidie voor die aankoop ontvangen. Hiervoor kan de school een procedure promotiebouw volgen.



Vrije Basisschool Mozaïek, Maasmechelen  
© AGIOn

## Subsidies 2012 in cijfers

- a. De wachtlijst
- b. Het principeakkoord
- c. Verdeling van de machtigingen
- d. Behandeling gunningsdossier
- e. Uitbetaling subsidies

### a. De wachtlijst

Op 31 december 2012 telde de totale wachtlijst 2621 subsidieaanvragen voor een geraamd subsidiebedrag van 2,67 miljard euro.

Hieronder volgt een opsplitsing tussen het gesubsidieerd vrij onderwijs en het gesubsidieerd officieel onderwijs (gemeentelijk en provinciaal).

	Aantal subsidiedossiers	Raming subsidie
Gesubsidieerd vrij onderwijs	2360	2.327.278.328,29 €
Gesubsidieerd officieel onderwijs (gemeentelijk)	246	336.496.513,48 €
Gesubsidieerd officieel onderwijs (provinciaal)	15	7.387.601,11 €
<b>Totaal</b>	<b>2621</b>	<b>2.671.162.442,88 €</b>



Vrije Basisschool Mozaïek, Maasmechelen  
© AGION

## Subsidies 2012 in cijfers

- a. De wachtlijst
- b. Het principeakkoord**
- c. Verdeling van de machtigingen
- d. Behandeling gunningsdossier
- e. Uitbetaling subsidies

### b. Het principeakkoord

Enmaal de wachttijd doorlopen, kan de behandeling van het subsidiedossier starten. De inrichtende macht ontvangt de vraag om het ingediende dossier te actualiseren AGION neemt vervolgens een principiële beslissing over het bouwprogramma en het subsidiebedrag.

In 2012 keurde AGION voor 187 035 899,18 euro aan subsidiebedragen goed. Per net bedroeg dit respectievelijk 40 229 447,42 euro (officieel gemeentelijk onderwijs), 3 634 158,91 euro (officieel provinciaal onderwijs) en 143 172 292,85 euro (vrij onderwijs).

### Goedkeuring volgens de aard van het bouwprogramma

	vrij		gemeentelijk		provinciaal		totaal	
	bedrag	aantal	bedrag	aantal	bedrag	aantal	bedrag	aantal
<b>nieuw bouw</b>	50.740.248,23 €	129	21.686.829,44 €	21	1.266.579,28 €	2	73.693.656,95 €	152
<b>nieuwbouw + verbouwingswerken</b>	21.079.667,67 €	50	13.130.589,09 €	9	1.712.174,11 €	2	35.922.430,87 €	61
<b>verbouwingswerken</b>	71.352.376,95 €	1030	5.412.028,89 €	64	655.405,53 €	3	77.419.811,37 €	1097
<b>totaal</b>	143.172.292,85 €	1209	40.229.447,42 €	94	3.634.158,91 €	7	187.035.899,18 €	1310



Vrije Basisschool Mozaïek, Maasmechelen  
© AGIOn

## Subsidies 2012 in cijfers

- a. De wachtlijst
- b. Het principeakkoord
- c. Verdeling van de machtigingen**
- d. Behandeling gunningsdossier
- e. Uitbetaling subsidies

### c. Verdeling van de machtigingen

Om het totaal van de machtigingen te verkrijgen, moeten we bij de goedkeuringen ook de verhogingen tellen. Een verhoging dringt zich tijdens het subsidieproces op indien het vastgelegde bedrag bij het principeakkoord niet toereikend is. Op twee momenten worden deze verhogingen geofficialiseerd, namelijk bij de goedkeuring van het gunningsdossier en bij de eindafrekening.

Hieronder volgt een overzicht van de machtigingen per onderwijsnet en per procedure.

	vrij		gemeentelijk		provinciaal		totaal	
	bedrag	aantal	bedrag	aantal	bedrag	aantal	bedrag	aantal
<b>aankoop</b>	8.493.176,47 €	29	4.236.568,02 €	7	1.211.277,59 €	1	13.941.022,08 €	37
<b>gewoon</b>	25.954.537,41 €	29	35.933.218,33 €	84	2.422.881,32 €	6	64.310.637,06 €	119
<b>afwijking</b>	59.620.771,72 €	279	0,00 €	0	0,00 €	0	59.620.771,72 €	279
<b>verkorte</b>	48.828.701,21 €	868	0,00 €	0	0,00 €	0	48.828.701,21 €	868
<b>reg</b>	275.106,04 €	4	59.661,07 €	3	0,00 €	0	334.767,11 €	7
<b>verhogingen</b>	10.075.576,77 €	526	1.625.866,11 €	27	5.319,22 €	1	11.706.762,10 €	554
<b>totaal</b>	<b>153.247.869,62 €</b>	<b>1735</b>	<b>41.855.313,53 €</b>	<b>121</b>	<b>3.639.478,13 €</b>	<b>8</b>	<b>198.742.661,28 €</b>	<b>1864</b>



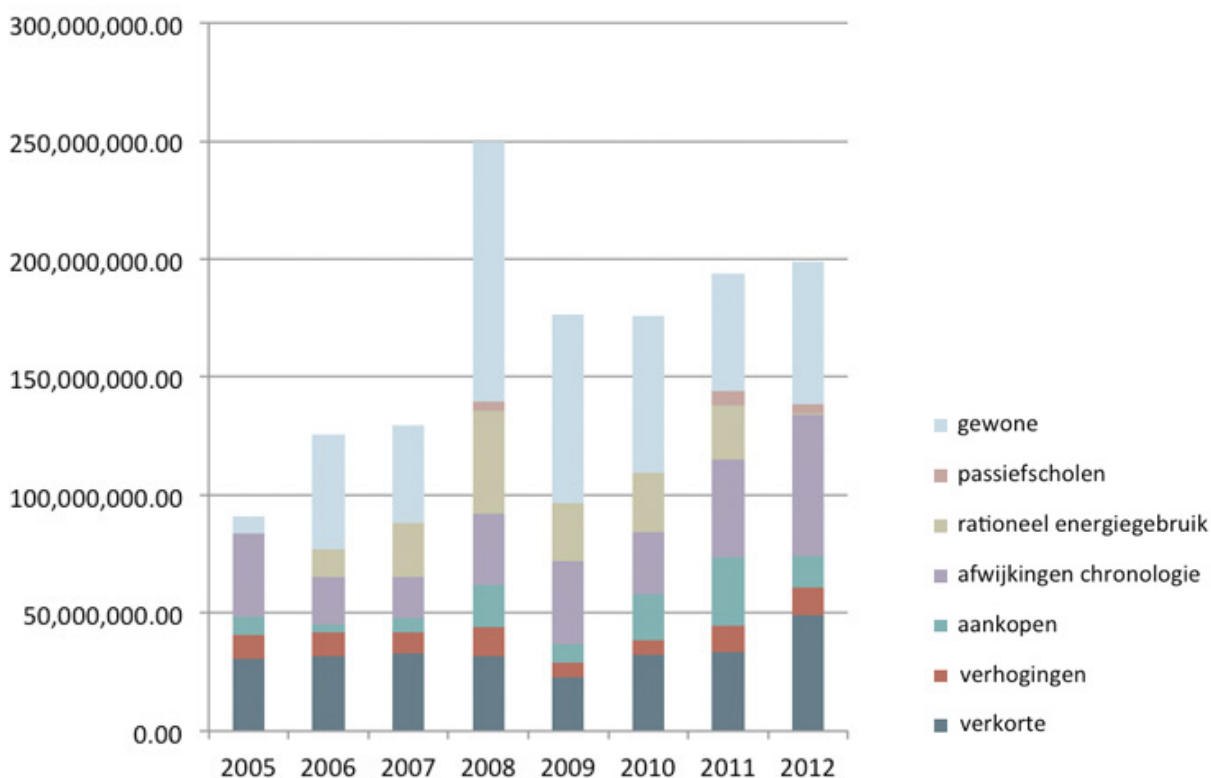
*Vrije Basisschool Mozaïek, Maasmechelen  
 © AGION*

## Subsidies 2012 in cijfers

- a. De wachtlijst
- b. Het principeakkoord
- c. Verdeling van de machtigingen**
- d. Behandeling gunningsdossier
- e. Uitbetaling subsidies

### Verdeling van de machtigingen tijdens de laatste 8 jaar

In onderstaande grafiek wordt de verdeling van de machtigingen per procedure voor de laatste 8 jaar weergegeven. Uit de absolute bedragen blijkt dat op 7 jaar tijd de machtigingen met ongeveer 118 % zijn gestegen; van 91 195 351,02 euro in 2005 tot 198 742 661,28 euro in 2012. De uitschieter van bijna 252 miljoen euro in 2008 is atypisch in deze rij.







*Vrije Basisschool Mozaïek, Maasmechelen  
© AGION*

## Subsidies 2012 in cijfers

- a. De wachtlijst
- b. Het principeakkoord
- c. Verdeling van de machtigingen
- d. Behandeling gunningsdossier**
- e. Uitbetaling subsidies**

### d. Behandeling gunningsdossier

Na goedkeuring van het gunningsdossier kunnen de werken toegewezen worden aan de aannemer en kunnen de bouwwerken effectief starten. In de gunningsfase behandelde AGION een totaal van 2012 percelen voor een totaalbedrag aan goedgekeurde offertebedragen van 269.421 002,46 euro.

### e. Uitbetaling subsidies

Nadat de werken zijn gestart, ontvangt de school de eerste facturen van de aannemer en kan AGION de uitbetaling van de subsidie starten.

In 2012 voerde AGION 7.160 betalingsopdrachten uit voor een totaal subsidiebedrag van 218.054.000 euro.



## Capaciteit

*Virga Jessecollege, Hasselt © AGION*

### Capaciteit

Sinds 2010 worden jaarlijks extra middelen voorzien om aan de acute capaciteitsbehoeften tegemoet te komen. Elk jaar gebeurt een oproep aan de operationele taskforces om via gerichte en evenwichtige uitbreidingen de verdere stijging van de schoolbevolking in het basisonderwijs op te vangen. Deze taskforces brengen ook de beschikbare capaciteit en demografische tendensen binnen hun gemeente in kaart. De gevraagde en toegekende capaciteitsmiddelen stijgen jaarlijks.

Zeven steden hebben op basis hiervan subsidieaanvragen ingediend in het voorjaar van 2012.

Op basis van deze ingediende aanvragen besliste de minister van Onderwijs in mei 2012 om 28 miljoen euro bijkomend te besteden aan dossiers "capaciteit" voor het vrij gesubsidieerd onderwijs en het officieel gesubsidieerd onderwijs:

Stedelijk onderwijs Antwerpen	6 170 000,00 €
Stedelijk onderwijs Gent	3 745 000,00 €
Stedelijk onderwijs Roeselare	1 788 659,60 €
Gemeentelijk onderwijs Sint-Jans-Molenbeek	1 000 000,00 €
<b>Totaal officieel gesubsidieerd onderwijs:</b>	<b>12 703 659,60 €</b>
Vrij onderwijs Antwerpen	7 247 063,00 €
Vrij onderwijs Gent	4 654 409,20 €
Vrij onderwijs Roeselare	1 651 066,00 €
Vrij onderwijs Sint-Niklaas	926 100,00 €
Vrij onderwijs Mechelen	607 670,00 €
Vrij onderwijs Leuven	229 600,00 €
<b>Totaal vrij gesubsidieerd onderwijs:</b>	<b>15 315 908,20 €</b>
<b>Algemeen totaal</b>	<b>28 019 567,80 €</b>



## DBFM

### a. Het project

#### b. Activiteiten

*Vrij Technisch Instituut,  
Hasselt © a2o Architecten*

### a. Het project

De voorbije decennia heeft Vlaanderen te weinig geïnvesteerd in schoolinfrastructuur. Veel schoolgebouwen zijn nooit aangepast aan gestegen leerlingenaantallen en nieuwe onderwijsbehoeften. Daarom startte in 2006 een grootschalige inhaalbeweging via alternatieve financiering, beter bekend onder de naam DBFM (Design, Build, Finance en Maintain).

Deze inhaalbeweging in scholenbouw zal een 200-tal nieuwe of grondig gerenoveerde schoolgebouwen realiseren, verspreid over alle onderwijsnetten en dit voor een investeringsvolume van circa 1,5 miljard euro.

Met deze publiek-private samenwerking wil de Vlaamse overheid tegemoetkomen aan de grote investeringsnood aan schoolinfrastructuur zonder daarbij elementen als rationeel energiegebruik en architecturale kwaliteit te verwaarlozen.



Vrij Technisch Instituut,  
Hasselt © a2o Architecten

## DBFM

### a. Het project

#### b. Activiteiten

### Het concept



De DBFM-vennootschap  staat in voor de uitvoering van het ganse DBFM-programma, 'Scholen van Morgen':



De DBFM-vennootschap bestaat uit de private partner FScholen (samenstelling 50% AG Real Estate en 50% BNP Paribas Fortis) die 75% - 1 van de aandelen bezit en de publieke partner School Invest (samenstelling 50% AGION en 50% Participatie Maatschappij Vlaanderen) die voor 25% + 1 aandeel participeert.

- het ontwerp (Design)
- de bouw (Build)
- de financiering (Finance)
- het eigenaarsonderhoud van de scholen gedurende 30 jaar (Maintain)
- sluit contracten af met de inrichtende machten en met de verschillende uitvoerders (architecten, aannemers etc.)

De inrichtende machten treden officieel toe tot het DBFM – programma door het ondertekenen van een voorcontract.

Dit voorcontract regelt:

- de initiatiefase met opmaak van de projectdefinitie
- de aanstelling van het basisteam (architect en raadgevende ingenieurs)
- de voorstudie
- het voorontwerp
- de vergunningsaanvraag
- de aanbesteding

Ondertussen hebben de inrichtende machten in totaal 165 voorcontracten ondertekend.

Als alle kostprijzen en de definitieve beschikbaarheidsvergoeding gekend zijn, zal de inrichtende macht overgaan tot de ondertekening van een individueel DBFM-contract. Dit contract legt het langdurig partnership met de DBFM – vennootschap vast en omvat de bouwfase en de 30-jarige onderhoudsfase.



## DBFM

### a. Het project

### b. Activiteiten

*Vrij Technisch Instituut,  
Hasselt © a2o Architecten*

**AG Real Estate COPiD**, een dochter van AG Real Estate:

- treedt op als afgevaardigd bouwheer van het programma
- coördineert de taken Design, Build en Maintain.

**AGION:**

- geeft advies en goedkeuring in de diverse fasen van de realisatie van de individuele projecten
- betoelaagt een percentage van de beschikbaarheidsvergoeding die de inrichtende macht aan de vennootschap moet betalen gedurende 30 jaar vanaf de voorlopige oplevering. Het subsidiepercentage is afhankelijk van het onderwijsnet – en niveau.
- betoelaagt de onderwijskoepels en het Gemeenschapsonderwijs voor de begeleiding van hun inrichtende machten in het kader van het DBFM – programma.

Een toezichthouder, aangesteld door de Vlaamse regering, oefent voor de Vlaamse Gemeenschap controle en toezicht op de DBFM-vennootschap uit. De belangrijke betrokkenheid van de Vlaams Bouwmeester verzekert de aandacht voor kwaliteitsvolle schoolarchitectuur tijdens de hele inhaalbeweging.



## **DBFM**

- a. Het project
- b. Activiteiten**

*Vrij Technisch Instituut,  
Hasselt © a2o Architecten*

### **b. Activiteiten**

Voor het ontwerpen van de 165 DBFM-projecten werden in totaal 63 verschillende basisteams aangeduid.

In 2012 lag de focus op het ontwerpen van de nieuwe schoolgebouwen. AGION adviseerde een 200-tal dossiers (voorstudies en voorontwerpen).

Eind 2012 diende de DBFM-vennootschap een 25-tal bouwvergunningdossiers in. Midden 2014 moet voor alle scholen de vergunningsaanvraag ingediend zijn.

In het najaar van 2012 werd de aanbesteding van de eerste "School van Morgen" afgerond: het DBFM-project van het Gemeentelijk Technisch Instituut te Londerzeel. Dit nieuwbouwproject betreft een energiezuinige passiefbouw van meer dan 4.000 m<sup>2</sup> aan leslokalen, werkplaatsklassen, een refter, een grote sportzaal, ... Ook de omgevingsaanleg rond de nieuwbouw, de fietsenberging en de parking maken deel uit van het DBFM-project. Op 21 december 2012 ondertekenden de DBFM-vennootschap en het gemeentebestuur van Londerzeel het individueel DBFM-contract. De start van de werken is voorzien in het eerste trimester van 2013.

Verdere aanbestedingen en ondertekeningen van individuele DBFM-contracten volgen in de loop van 2013.



Basisschool KA Etterbeek,  
Etterbeek © AGION

## Samenwerking

### a. Federale leningen – Nationaal Waarborgfonds

- b. Vlaamse Gemeenschapscommissie
- c. Sanering van schoolterreinen
- d. Integrale Toegankelijkheid
- e. School voor de toekomst
- f. Een verruimd ESCO-model ook toepasbaar op de schoolcontext?

## a. Federale leningen – Nationaal Waarborgfonds

Voor eind 1989 ontvingen de onderwijsinstellingen geen projectsubsidies maar werden rentetoeelagen gesubsidieerd op leningen. De inrichtende machten sloten leningen af met overheidswaarborg met een looptijd van maximum 30 jaar. De leningen uit de officiële sector hadden een looptijd van maximum 20 jaar. AGION beheert deze federale leningen. Het gaat in totaal nog om 674 leningen (614 leningen voor de vrije sector en 60 leningen voor de officiële sector).

De leningen uit de gesubsidieerde vrije sector zijn jaarlijks herzienbaar. De leningen uit de gesubsidieerde officiële sector zijn herzienbaar om de 5 jaar. De federale overheid zal in 2029 de laatste gewaarborgde lening afsluiten.

### Rechtsopvolging

Bij elke federale regeringsvorming (sinds 1989) is een minister bevoegd voor deze NWF-materie. AGION heeft in deze context de taak van algemeen gevolmachtigde. Voor het administratieve beheer van deze dossiers werkt AGION samen met de federale overheidsdiensten Thesaurie. AGION voert de betalingen van de rentetoeelagen uit. Op regelmatige basis rapporteert AGION aan de diensten van de Thesaurie.

Op basis van deze gegevens maakt de FOD Thesaurie jaarlijks de begroting op, controleert de rekeningen en doet de financiële nazichten.

### Beroep op de staatswaarborg

Als de rentetoeelagen en/of het kapitaal niet werden terugbetaald, kan een beroep op de staatswaarborg worden gedaan. De federale overheid heeft dan volgende mogelijkheid tot terugvordering:

> afhouding op de werkingstoelagen verschuldigd aan de onderwijsinrichting die in het gebouw is gehuisvest



*Basisschool KA Etterbeek,  
Etterbeek © AGION*

## Samenwerking

- a. Federale leningen – Nationaal Waarborgfonds
- b. Vlaamse Gemeenschapscommissie**
- c. Sanering van schoolterreinen
- d. Integrale Toegankelijkheid
- e. School voor de toekomst
- f. Een verruimd ESCO-model ook toepasbaar op de schoolcontext?

### b. Vlaamse Gemeenschapscommissie

Om de aantrekkingskracht en de kwaliteit van het Nederlandstalig onderwijs in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te behouden én tevens te versterken investeert de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) extra in de verbetering van de Nederlandstalige onderwijsinfrastructuur in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Deze supplementaire middelen zijn bestemd voor de subsidiëring van de schoolgebouwen van het basis- en secundair onderwijs.

De Vlaamse Gemeenschapscommissie en AGION sloten hiervoor protocolakkoorden af. Deze leggen naast de inhoudelijke principes ook de praktische en administratieve modaliteiten voor de financiering en het beheer van deze subsidieaanvragen. In augustus 2012 sloten beide partijen een nieuw protocol af, dat loopt tot 31/12/2015.

De VGC stelt jaarlijks deze bijkomende middelen vast. AGION wendt dit extra budget aan om de subsidieaanvragen versneld te financieren volgens de chronologie, de subsidiëeringsprocedures en subsidieregels die AGION hanteert, d.w.z. de geldende percentages van 60% en 70%. Het agentschap verdeelt de middelen zonder afbreuk te doen aan het investeringsritme van de Vlaamse overheid. Om dit ritme te garanderen maakt AGION jaarlijks een investeringsplan op in functie van de beschikbare vastleggingsmachtigingen, ingeschreven in de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor AGION.

Voor het gesubsidieerd vrij onderwijs in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werd er in 2012 417 094,84 euro vastgelegd en voor het officieel gesubsidieerd onderwijs 22 595,85 euro.





*Basisschool KA Etterbeek,  
Etterbeek © AGION*

## Samenwerking

- a. Federale leningen – Nationaal Waarborgfonds
- b. Vlaamse Gemeenschapscommissie
- c. Sanering van schoolterreinen**
- d. Integrale Toegankelijkheid
- e. School voor de toekomst
- f. Een verruimd ESCO-model ook toepasbaar op de schoolcontext?

### c. Sanering van schoolterreinen

Zowel de beleidsnota van de minister van Onderwijs als de beleidsnota van de minister van Leefmilieu wijst op de problematiek van vervuilde schoolterreinen.

#### De beleidsnota Onderwijs

Ik zal de bestaande initiatieven met betrekking tot schoolgebouwen inventariseren en samen met mijn collega bevoegd voor Leefmilieu bekijken hoe we een versnelde sanering van vervuilde schoolterreinen kunnen doorvoeren.

#### De beleidsnota Leefmilieu

We werken een programma uit voor bodemonderzoek en –sanering bij scholen, ziekenhuizen en rusthuizen, zodat de risico's in deze maatschappelijk belangrijke sectoren zo vlug mogelijk weggewerkt worden en investeringen niet langer vertraagd worden door een bodemverontreiniging. Gelet op het gelijkaardige karakter van de meeste verontreinigingen, wordt de sanering het meest efficiënt aangepakt via een programmatorische ambtshalve bodemsanering.

Om een beeld te krijgen van de problematiek van vervuilde schoolterreinen verstuurd AGION en OVAM eind 2011 een enquête aan alle inrichtende machten van het gesubsidieerd (vrij en officieel) leerplichtonderwijs. De enquête toetste naar de aanwezigheid van eventuele vervuilende bronnen (bvb. stookolietanks). Ze peilde ook naar reeds uitgevoerde saneringen of onderzoeken (beschrijvende of oriënterende bodemonderzoeken).

De volgende stap bestaat erin dat AGION en OVAM een ontwerp van protocol opmaken op basis van de uit de enquête verkregen resultaten.



*Basisschool KA Etterbeek,  
Etterbeek © AGION*

## Samenwerking

- a. Federale leningen – Nationaal Waarborgfonds
- b. Vlaamse Gemeenschapscommissie
- c. Sanering van schoolterreinen
- d. Integrale Toegankelijkheid**
- e. School voor de toekomst
- f. Een verruimd ESCO-model ook toepasbaar op de schoolcontext?

### **d. Integrale Toegankelijkheid**

Midden 2012 sloegen AGION en Enter vzw, Vlaams expertisecentrum Toegankelijkheid, de handen in elkaar om samen te werken rond het thema 'Integrale toegankelijkheid van schoolgebouwen'. Een actiefiche opgemaakt in kader van het Vlaamse Gelijke Kansen beleid was hiervoor de aanleiding. Deze actiefiche was opgebouwd rond 3 peilers: kennisopbouw, informatiedeling en vorming.

AGION en Enter vzw werkten aan de opmaak van een informatie- en inspiratiebundel toegankelijkheid. Om een goed beeld te krijgen van het hoe en waarom van integrale toegankelijkheid toegepast op scholen organiseerde Enter verschillende focusgesprekken, een onlinebevraging en een 10-tal plaatsbezoeken. De publicatie van de inspiratiebundel wordt verwacht in 2013.



*Basisschool KA Etterbeek,  
Etterbeek © AGION*

## Samenwerking

- a. Federale leningen – Nationaal Waarborgfonds
- b. Vlaamse Gemeenschapscommissie
- c. Sanering van schoolterreinen
- d. Integrale Toegankelijkheid
- e. School voor de toekomst**
- f. Een verruimd ESCO-model ook toepasbaar op de schoolcontext?

### e. School voor de toekomst

Het beleidsdomein Onderwijs en Vorming wil een innovatief totaalconcept ontwikkelen voor de school voor de toekomst. Bedoeling is om een performante, duurzame, gebruiksvriendelijke en flexibele leeromgeving te creëren voor competentieontwikkend onderwijs. Het project kadert in het Actieplan Innovatief Aanbesteden (IA) van de Vlaamse regering.

Begin 2012 werd er intens gewerkt om voor de 3 geselecteerde pilootprojecten een goede projectdefinitie op te maken ter voorbereiding van een precommerciële aanbesteding voor onderzoek en ontwikkeling. De drie scholen konden hierbij beroep doen op de expertise van een kenniscentrum, dat hen ook voor het vervolg van het project verder zal bijstaan. De basisschool Sint Jozef Sint Janneke wil een oplossing om competentieontwikkend leren ruimtelijk in haar klaswerking te ondersteunen. De secundaire school KAGeel is op zoek naar een elektronisch leerplatform dat dat beetje meer kan bieden om haar werking in het Economisch Leercentrum 'plus' te ondersteunen. Het CVO KISP wil een mobiele filmset laten ontwikkelen om film gericht te integreren in haar pedagogische aanpak.

De verdere stappen in de precommerciële aanbesteding worden in nauwe samenwerking met het beleidsdomein Onderwijs & Vorming en het IWT bepaald.

Meer info over het project vind je hier

[http://www.innovatiefaanbesteden.be/project/een\\_school\\_voor\\_de\\_toekomst](http://www.innovatiefaanbesteden.be/project/een_school_voor_de_toekomst)



Basisschool KA Etterbeek,  
Etterbeek © AGION

## Samenwerking

- a. Federale leningen – Nationaal Waarborgfonds
- b. Vlaamse Gemeenschapscommissie
- c. Sanering van schoolterreinen
- d. Integrale Toegankelijkheid
- e. School voor de toekomst
- f. Een verruimd ESCO-model ook toepasbaar op de schoolcontext?**

### **f. Een verruimd ESCO-model ook toepasbaar op de schoolcontext?**

AGION lanceerde samen met de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen (VMSW), Onroerend Erfgoed en het Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden het innovatietraject 'Zéér energiezuinig bouwen zonder meerkost'. Het project kadert in het Actieplan Innovatief Aanbesteden (IA) van de Vlaamse regering.

Elk agentschap legt zich toe op het onderzoek naar één innovatieproject. AGION onderzoekt de toepasbaarheid van een verruimd ESCO-model op de schoolcontext.

#### **Een traditionele ESCO (Energy Service Company):**

- doet de voorinvestering van specifieke ingrepen (voornamelijk verbeterde installaties) die moeten leiden tot een aanzienlijke verlaging van energieverbruik
- is verantwoordelijk voor de implementatie ervan
- zorgt voor een adequaat onderhoud
- gaat op zoek naar de best beschikbare oplossing, beste uitvoering en onderhoud om een zo groot mogelijke winst te halen uit het verlaagde energieverbruik.

De voorinvestering wordt terugbetaald aan de ESCO door de besparing uit energieverbruik over een vooraf bepaalde tijd (vaak 10 jaar).

Het is daarbij de bedoeling dat de verruimde ESCO zou kunnen inzetten op de voorinvestering van de meerprijs van de totale realisatie van een schoolgebouw (= totstandkoming + werken) van een volledige verbouwing of nieuwbouw en een dienst voorziet naar een gedegen onderhoud en gebruiksbeheer.

AGION heeft zich het afgelopen jaar verder verdiept in deze materie en de nodige contacten gelegd met betrekking tot dit thema.

Lees hier meer over energieneutraal bouwen zonder meerkost:

[http://www.innovatiefaanbesteden.be/project/energieneutraal\\_bouwen\\_zonder\\_meerkost](http://www.innovatiefaanbesteden.be/project/energieneutraal_bouwen_zonder_meerkost)



*Gemeentelijke kleuterschool,  
Outgaarden © Elke Lannoo*

## Advies en ondersteuning

### a. Kennispunt scholenbouw

- b. Website [scholenbouwen.be](http://scholenbouwen.be)
- c. Een realistische evaluatie van het scholenbouwbeleid in Vlaanderen
- d. Instrument voor duurzame scholenbouw “Naar een inspirerende leeromgeving”
- e. Passiefscholen
- f. ‘In ruimte naar de Brede School. Onderzoek naar de ruimtelijke vertaling van een pedagogisch en maatschappelijk concept’

## a. Kennispunt scholenbouw

Het KennisPunt Scholenbouw omvat een documentatiecentrum waar AGION een exhaustieve collectie aan scholenbouwliteratuur wil samenbrengen. Daarnaast staat het KennisPunt voor de constante uitbouw van expertise rond kwalitatieve scholenbouw.

In 2011 werd het KennisPunt Scholenbouw geopend. In 2012 werkte AGION verder aan de uitbouw en het beheer van het KennisPunt Scholenbouw. Enkele studenten en onderzoekers met een gerichte vraag hebben de weg naar deze fysieke plek gevonden, en maakten gebruik van de collectie en faciliteiten. Vanuit de scholenbouwpraktijk (inrichtende machten, directies, architecten, adviseurs, ...) is de fysieke ontsluiting een verdere uitdaging, vooral door de groeiende vraag naar advies en informatie. Het KennisPunt neemt op die manier vooral de vorm aan van ‘doorgeefluik’ van gerichte en onderbouwde informatie, en sluit zo aan bij de nood van de doelgroep van inrichtende machten en bouwteams. Hiervoor blijft het belangrijk de vinger aan de pols te houden bij de meest recente publicaties, onderzoekswerken en scholenbouwartikels.

Lees hier meer over het KennisPunt.

<http://www.agion.be/KennisPuntScholenbouw.aspx>



*KennisPunt Scholenbouw © AGION*



*Gemeentelijke kleuterschool,  
Outgaarden © Elke Lannoo*

## Advies en ondersteuning

- a. Kennispunt scholenbouw
- b. Website [scholenbouwen.be](http://www.scholenbouwen.be)**
- c. Een realistische evaluatie van het scholenbouwbeleid in Vlaanderen
- d. Instrument voor duurzame scholenbouw “Naar een inspirerende leeromgeving”
- e. Passiefscholen
- f. ‘In ruimte naar de Brede School. Onderzoek naar de ruimtelijke vertaling van een pedagogisch en maatschappelijk concept’

### **b. Website [scholenbouwen.be](http://www.scholenbouwen.be)**

Samen met de Vlaams Bouwmeester werkte AGION in 2012 verder aan het updaten van de website [www.scholenbouwen.be](http://www.scholenbouwen.be). Het informatieplatform rond kwalitatieve schoolarchitectuur breidde uit met een aantal goede praktijkvoorbeelden. Verschillende publicaties of studies werden in de kijker gezet. Dit jaar zijn ondermeer enkele voorbeelden van brede scholen en speelplaatsen toegevoegd aan de schoolvoorbeelden:

> **Brede school de Wereld op Zuid uit Rotterdam:**

4 instellingen samen onder één dak

> **Speelnatuur op school, Gent:**

herinrichting van binnenstedelijke speelplaatsen tot avontuurlijke speeldomeinen, met inspraak van kinderen én ouders

> **Vrije basisschool Bocholt:**

een brede school én passiefschool rond de kerktoren om de dorpskern van Lozen opnieuw op te laden met de nodige basisvoorzieningen voor kinderen en de brede gemeenschap



*Gemeentelijke kleuterschool,  
Outgaarden © Elke Lannoo*

## Advies en ondersteuning

- a. Kennispunt scholenbouw
- b. Website scholenbouwen.be
- c. Een realistische evaluatie van het scholenbouwbeleid in Vlaanderen**
- d. Instrument voor duurzame scholenbouw “Naar een inspirerende leeromgeving”
- e. Passiefscholen
- f. ‘In ruimte naar de Brede School. Onderzoek naar de ruimtelijke vertaling van een pedagogisch en maatschappelijk concept’

### c. Een realistische evaluatie van het scholenbouwbeleid in Vlaanderen

In de loop van 2012 voerde AGION een wetenschappelijk onderbouwde evaluatie uit van de coherentie, logica en effectiviteit van het huidig scholenbouwbeleid. De nadruk lag op de vraag of de instrumenten (subsidies, regelgeving, normen, adviezen, ...) die het Vlaams scholenbouwbeleid inzet kunnen zorgen voor een verbetering in de kwaliteit van het schoolgebouwenpark en waarom dit al dan niet het geval is.

Een realistische evaluatie van het scholenbouwbeleid in Vlaanderen  
Om bovenstaande onderzoeksvraag te beantwoorden werd er vertrokken van de ‘realistische benadering’ binnen het beleidsevaluatieonderzoek. Deze benadering gaat uit van een specifieke vorm van oorzakelijkheid tussen beleidsinterventies en beoogde beleidseffecten. Volgens de realistische benadering leidt een beleidsinterventie maar tot een gewenst maatschappelijk effect onder voorwaarde dat het een mechanisme in gang zet binnen een welbepaalde contextuele setting.



*Een realistische evaluatie van het scholenbouwbeleid in Vlaanderen*



*Gemeentelijke kleuterschool,  
Outgaarden © Elke Lannoo*

## Advies en ondersteuning

- a. Kennispunt scholenbouw
- b. Website [scholenbouwen.be](http://scholenbouwen.be)
- c. Een realistische evaluatie van het scholenbouwbeleid in Vlaanderen**
- d. Instrument voor duurzame scholenbouw “Naar een inspirerende leeromgeving”
- e. Passiefscholen
- f. ‘In ruimte naar de Brede School. Onderzoek naar de ruimtelijke vertaling van een pedagogisch en maatschappelijk concept’

De onderzoeksmethode die werd gebruikt was de kwalitatieve methode. Dit betekent dat we gebruik hebben gemaakt van informatie die afkomstig was uit diepte-interviews met experts en focusgroepen met ambtenaren, architecten, leerkrachten, leerlingen, directies en inrichtende machten. De onderzoeksresultaten komen dus voort uit een analyse van de persoonlijke opinies en visies van de respondenten. Het gaat dus niet om beleidsaanbevelingen van AGION zelf. Er volgt nog een onderzoek, namelijk een grootschalige enquête bij de Vlaamse scholen waarbij gepeild wordt naar de kwaliteit van de schoolgebouwen.

Uit het rapport blijkt ook dat de inhoudelijke visie op scholenbouw zich manifesteerde als een reeks kwaliteitscriteria die onderhevig zijn aan “interpretatieve flexibiliteit” zoals dit in vakjargon heet. Dit betekent dat verschillende groepen van actoren of relevante sociale groepen (architecten, leerlingen, leerkrachten, inrichtende machten, directies, ambtenaren en experts) verschillende accenten leggen in hun betekenis van “kwaliteitsvolle scholenbouw”.

De opinies van de respondenten kunnen wel inspirerend werken voor de uitbouw van het toekomstig scholenbouwbeleid. Vooraleer er definitieve conclusies kunnen worden getrokken moet het volledige onderzoek afgerond zijn. Er volgen immers nog twee luiken van het onderzoek. Het derde deel, dat nu lopende is, is de schoolgebouwenmonitor 2013 waarin met behulp van een enquête alle scholen in Vlaanderen bevroegd worden over de kwaliteit van hun schoolgebouwen. In de schoolgebouwenmonitor wordt op basis van een statistische analyse ook uitspraak gedaan over de effectiviteit van het beleid. In een vierde deel worden alle conclusies van het onderzoek geïnterpreteerd in het licht van onderwijs- en maatschappelijke ontwikkelingen.

De resultaten van het onderzoek je hier consulteren:

<http://www.agion.be/publicaties/Enevaluatievanhetscholenbouwbeleid.aspx>





*Gemeentelijke kleuterschool,  
Outgaarden © Elke Lannoo*

## Advies en ondersteuning

- a. Kennispunt scholenbouw
- b. Website [scholenbouwen.be](http://scholenbouwen.be)
- c. Een realistische evaluatie van het scholenbouwbeleid in Vlaanderen
- d. Instrument voor duurzame scholenbouw “Naar een inspirerende leeromgeving”**
- e. Passiefscholen
- f. ‘In ruimte naar de Brede School. Onderzoek naar de ruimtelijke vertaling van een pedagogisch en maatschappelijk concept’

### **d. Instrument voor duurzame scholenbouw “Naar een inspirerende leeromgeving”**

In de zomer van 2010 lanceerden AGION en het GO! de publicatie “Naar een inspirerende leeromgeving”, instrument voor duurzame scholenbouw. AGION blijft bouwheren en architecten sensibiliseren om met het instrument aan de slag te gaan. Eind 2012 zijn een achthonderdtal exemplaren verspreid over ontwerpers, scholen, opdrachtgevers, ambtenaren en studie bureaus.

De bedoeling van het instrument is om de bouwheer (de school, de inrichtende macht) te ondersteunen en te begeleiden in het realiseren van duurzame scholen. Het instrument helpt de school om haar ambitieniveau in duurzaamheid te bepalen, de juiste keuzes te maken en deze te bewaken van voorontwerp tot ingebruikname.

#### **Het handboek is opgebouwd uit drie delen.**

> Het eerste deel doet de gebruiker nadenken over ‘slimme gebouwen’. Slimme gebouwen combineren economische, ecologische en sociale aspecten op een intelligente manier tot win-win situaties. Aan de hand van een stappenplan wordt toegelicht hoe slimme gebouwen tot stand kunnen komen.

> Het tweede deel omvat het meetinstrument, de duurzaamheidsmeter, bruikbaar voor zowel nieuwbouw- als renovatieprojecten.

Alle mogelijke vragen, aandachtspunten, keuzes die voor, tijdens en na een bouwproject aan bod kunnen of moeten komen zijn in kaart gebracht en geciteerd. Bedoeling is om scholenbouwers, directeurs, ontwerpers, technici, ... rond de tafel te brengen, samen te zoeken naar duurzame oplossingen en punten toe te kennen.



*Instrument voor duurzame scholenbouw  
© evr-Architecten*



*Gemeentelijke kleuterschool,  
Outgaarden © Elke Lannoo*

## Advies en ondersteuning

- a. Kennispunt scholenbouw
- b. Website scholenbouwen.be
- c. Een realistische evaluatie van het scholenbouwbeleid in Vlaanderen
- d. Instrument voor duurzame scholenbouw “Naar een inspirerende leeromgeving”**
- e. Passiefscholen
- f. ‘In ruimte naar de Brede School. Onderzoek naar de ruimtelijke vertaling van een pedagogisch en maatschappelijk concept’

> Het laatste deel behandelt de opmaak van een goed projectdossier vanuit de overtuiging dat een goede voorbereiding een absolute voorwaarde is voor een geslaagd project. Naast de projectdefinitie wordt het belang van het programma van eisen toegelicht. Het boek sluit af met enkele essentiële ontwerprichtlijnen, ruimtelijke, functionele en technische eisen gebaseerd op praktijkervaringen en actuele normen of aanbevelingen.

Het gebruik van het instrument is verplicht voor alle nieuwbouwprojecten (en grote renovaties) van het Gemeenschapsonderwijs en voor de DBFM-scholen, maar niet voor de scholen met reguliere financiering. AGION wil echter alle scholen stimuleren om deze praktische leidraad van bij de start van het project te gebruiken en biedt hierbij de nodige ondersteuning en opvolging aan.

Het voorbije jaar werd het instrument intensief gebruikt tijdens het ontwerpen van de nieuwe DBFM-scholen. De eerste ervaringen en resultaten zijn positief. Het instrument zal het komende jaar op grote schaal in de fase van de uitvoering van de DBFM-projecten worden toegepast. AGION en het GO! zullen het gebruik van het instrument, in samenwerking met de DBFM-vennootschap “Scholen van Morgen”, actief opvolgen. De knelpunten maar ook de positieve impact van het instrument op het bouwproces kunnen zo in kaart worden gebracht en geëvalueerd, waar nodig zal worden bijgestuurd en geactualiseerd.



*Gemeentelijke kleuterschool,  
Outgaarden © Elke Lannoo*

## Advies en ondersteuning

- a. Kennispunt scholenbouw
- b. Website [scholenbouwen.be](http://scholenbouwen.be)
- c. Een realistische evaluatie van het scholenbouwbeleid in Vlaanderen
- d. Instrument voor duurzame scholenbouw “Naar een inspirerende leeromgeving”
- e. Passiefscholen**
- f. ‘In ruimte naar de Brede School. Onderzoek naar de ruimtelijke vertaling van een pedagogisch en maatschappelijk concept’

## e. Passiefscholen



De Vlaamse regering zette in 2008 het licht op groen voor de realisatie van een aantal pilootprojecten passiefscholen. De scholen zijn verspreid over alle provincies en onderwijsnetten en zullen samen een bouwoppervlakte van circa 65 000 m<sup>2</sup> realiseren. Het gaat zowel om scholen van het basisonderwijs, het secundair onderwijs als het volwassenenonderwijs, maar ook heel specifieke programma's zoals een school voor maritieme opleidingen.

Passiefscholen zijn zo gebouwd dat ze (bijna) geen verwarming en koeling nodig hebben. Door goede isolatie, extreme luchtdichtheid, zonnearmwinsten via goed georiënteerde ramen en gezond en voldoende ventileren zijn deze scholen baanbrekend op vlak van energieverbruik en luchtkwaliteit. Het energieverbruik van een passiefschool is ongeveer 75% lager dan bij een traditioneel schoolgebouw. Dankzij de lagere energiefacturen kunnen de passiefscholen meer middelen besteden aan hun inhoudelijke werking.

Bovendien vervullen scholen als publieke gebouwen een belangrijke voorbeeldfunctie in het energiezuinig handelen en duurzaam omspringen met natuurlijke energiebronnen. De pilootprojecten kunnen ook inspirerend werken voor toekomstige bouwheren en kinderen van jongs af aan leren omgaan met het begrip energiezuinig bouwen. Het is immers veel eenvoudiger en overtuigender om leerlingen, de generatie van de toekomst, de inhoud en het belang van het concept rationeel energiegebruik aan te leren, als de school de ideeën zelf toepast.

Het voorbije jaar kenden de pilootprojecten een ware doorbraak. Eind 2012 zijn 4 projecten in aanbesteding (Dilsen-Stokkem, Groot-Bijgaarden, Anzegem en Londerzeel), zes projecten zijn in uitvoering (Kruishoutem, Zwevegem, Wuustwezel, Bilzen, Kalmthout en Heusden-Zolder), 2 projecten zijn voltooid (Etterbeek en Bocholt). Voor de scholen die worden gerealiseerd binnen het DBFM-programma (Assenede, Oudenaarde, Mortsel, Turnhout, Waregem, Zandhoven, Zwijndrecht) zijn de voorontwerpen lopende of afgerond. Het pilootproject van Londerzeel is aanbesteed en toegewezen. De werken starten in het voorjaar van 2013.



*Gemeentelijke kleuterschool,  
 Outgaarden © Elke Lannoo*

## Advies en ondersteuning

- a. Kennispunt scholenbouw
- b. Website [scholenbouwen.be](http://scholenbouwen.be)
- c. Een realistische evaluatie van het scholenbouwbeleid in Vlaanderen
- d. Instrument voor duurzame scholenbouw “Naar een inspirerende leeromgeving”
- e. Passiefscholen**
- f. ‘In ruimte naar de Brede School. Onderzoek naar de ruimtelijke vertaling van een pedagogisch en maatschappelijk concept’

De pilotprojecten en de stand van zaken kan je vinden op [www.ecobouwers.be](http://www.ecobouwers.be) onder de rubriek Passiefscholen.

**AGION ontwikkelde voor het pilotproject een algemene infobrochure.**



Voor de kwaliteitscontrole van de pilotprojecten staat de vzw Passiefhuis-Platform in. Alle pilotprojecten worden tijdens het ontwerp- en bouwproces gecontroleerd. Naast de rekentechnische controle wordt ook gewaakt over het comfort en welzijn van de toekomstige gebruikers van de passiefschool. Waar nodig worden aanbevelingen en aandachtspunten geformuleerd. De controles gebeuren stapsgewijs, op cruciale momenten in het bouwproces, bij het voorontwerp/ontwerp (voor indienen van bouwaanvraag), bij de opmaak van het uitvoeringsdossier (voor start van de werken), bij de uitvoering (blowerdoortest en werfbezoek) en bij de oplevering van de werken (as-built dossier). Voor de vlotte opmaak en behandeling van de dossiers werd een specifieke website opgemaakt: [www.vlaamsepassiefscholen.be](http://www.vlaamsepassiefscholen.be). Hier kunnen bouwteams alle informatie vinden over de aan te leveren documenten en de werkwijze van de kwaliteitscontrole maar ook aanvullende informatie bij de software en berekeningsmethode PHPP voor scholen.

Het pilotproject wil echter ook het effect van de passiefstandaard op de energieboekhouding en het globale energieverbruik van deze scholen in kaart brengen. Energieprestaties van gebouwen houden niet enkel verband met een doordacht ontwerp en een goede uitvoering maar ook met een bewust dagelijks gebruik en beheer van het schoolgebouw (en zijn technische installaties). De kwaliteitscontrole zal hier een sensibiliserende en stimulerende rol vervullen door een jaarlijkse controle en rapportering van de verbruiken, ervaringen en vaststellingen na ingebruikname van de scholen, en dit over een periode van 2 jaar.





## Hogescholen

*KaHo Sint Lieven, Gent © Elke Lannoo*

### Hogescholen

Voor de hogescholen beslist een college van algemeen directeurs over de verdeling van het budget. AGION staat in voor de financiering van de facturen van de infrastructuurprojecten. De financieringsmogelijkheden zijn uiteenlopend, met name voor:

- werken
- leveringen en diensten
- aankoop van gebouwen en gronden
- PPS en promotieovereenkomst
- afbetaling lopende leningen

Voor de hogescholen werkt het college met enveloppefinanciering. Jaarlijks verdeelt het college van algemeen directeurs van de hogescholen de investeringsmiddelen, die in de begroting voorzien zijn, per hogeschool. De verdelingscriteria zijn gebaseerd op het aantal opgenomen studiepunten onder diplomacontract zoals geregistreerd in de databank tertiair onderwijs – telling en gewogen per financieringsgroep.

Binnen de enveloppe bedragen de toegekende subsidies voor de hogescholen 100%.

De toegekende investeringsmiddelen zijn de volgende:

	Gewone investeringsmiddelen	Eigenaarsonderhoud
Vrij gesubsidieerde hogescholen	14.082.000 €	
Officieel gesubsidieerde hogescholen	1.514.000 €	
Autonome hogescholen	8.703.000 €	881.000 €



## Interne werking

*Eeklo © Van Heyningen en Haward Architects – Studio Kerremans*

## Interne werking

### ALPHA?

- vervanging van de huidige elektronische dossierbehandeling
- document management systeem (DMS – Sharepoint 2010)
- ondersteunt het agentschap in de optimalisering van haar interne en externe dienstverlening

Niet alleen de afdeling Reguliere Financiering zal dit systeem gebruiken, het zal organisatiebreed worden ingezet om de kennisdeling tussen en binnen alle afdelingen te bevorderen:

- een integratie met het e-mailsysteem en het boekhoudingsysteem
- een scansysteem voorzien voor de verwerking van de post voor de afdeling Reguliere Financiering. Deze digitalisering laat het agentschap toe werk te maken van administratieve vereenvoudiging en lastenverlaging.
- uitgebreide rapportagetools om beter tegemoet te komen aan de toenemende vraag aan gegevens en beleidsinformatie.

### Ontwikkeling en implementatie van het systeem

De ontwikkeling van het systeem gebeurt in 3 fases:

**Fase 1** omvat de behandeling van subsidieaanvragen, het actualiseren en klaarmaken van wachtlijstdossiers, het verlenen van het principiële akkoord met ontwerp en/of gunning. → opgeleverd in februari 2012

**Fase 2** bouwt verder op de eerste fase en breidt het systeem uit met betalingen, eindafrekeningen, leningen en geldopnemingen. De eerste twee fases hebben betrekking op de zogenaamde wachtlijstdossiers. → opgeleverd in augustus 2012

**Fase 3** herneemt alle onderdelen van de dossierbehandeling toegespitst op de dossiers die afwijken van de chronologie. → analysefase afgerond midden juli 2012, oplevering voorzien in april 2013

### Najaar 2012 – voorjaar 2013

- Uitgebreide testfase om het systeem verder op punt te stellen
- Oplevering, opleidingen voor alle gebruikers en in gebruik name van het nieuwe systeem